

APPENDIX

SERMONUM INEDITORUM

SANCTI AURELII

AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

CLASSIS I.

SERMONES

DE SCRIPTURA.

SERMO I.

De Creatione et Lapsu.

Sermo sequens ex Cod. Cass. xii, fol., 82, extractus, inter nonnulla quæ sanctum Augustinum imitatione sapiunt, tot alia, quæ rhetorem evidenter produnt complectitur, ut illum nullo modo beati Doctoris factum esse possit rationabiliter defendi. Hinc in Appendicem rejiciendum esse credidimus, ubi numerum obtinebit inter sermones de Scriptura 1.

SYNOPSIS.

I. Mundi creatio et hominis. II. Hominis lapsus. III. Diaboli invidia. IV. Fœmina damnat et salvat.

I. LITTERARUM certamina (1) mundi constitutionem humano generi testari videntur, dicentium (2): «In principio » fecit Deus cœlum et terram¹. » O artifex, qui primo tectum, quam fundamentum extendens, cœli cortinam, latumque orbem velari præcepit! Cum Deus, opifex rerum, mundi fabricam totam, uno artifice funderet verbo, atque onus viscerum gravido sermone parturiens indigestis sensibus eructaret, et intra palatium divini cordis adolescerent cuncta, vel in hospitio sacrarum faucium errabat totus orbis intra januam vocis, et in cubiculo sacri pectoris elementa dormiebant. Loquitur Deus, et cuncta sunt; fabulatur, et procedunt. Nam cum universam fabricam imperando perficeret, cœlum pependit, terra (3) jacuit, mare confluit (4); deinde factus est homo similis Deo, cui amicaliter suam imaginem propinavit. Roboratur corpore, pingitur specie, impletur spiritu, vestitur aspectu, constituitur dominus orbis, et mundi possessor introducitur; mox regnat, sed quia nulla est felicitas quæ non habeat inimicum, sic oblectantis diaboli seductus est blandimentis, ut ante disceret perdere, quam habere.

II. O misera simplicitas innocentis! Dum respicit diabolum fabulantem, sic oblitus est Conditozem. Quas sedes aut neglexit, aut noluit, aut amisit! Perdidit miser Paradisum, cui jam debebatur et cœlum: Paradisum dico, fratres, ubi fluminum pigra velocitas amœno quodam lapsu discurrens, delicatis nemorum funditur spatiis; luxu-

¹ Gen. I, 1.

(1) Forte *monumenta*. — (2) Cod. *dicentes*. — (3) Cod. male *terram*. — (4) *Ibid.* *confulsit*.

riatur unda per sulcos; erraticis cursibus fugitiva permolles inebrians herbas, propinat floribus ubertatem; non tumentis vortice lapsus inflata (1), nec transfluvii fragoribus unda crispatur: et cum illic iudicium superet oculorum velocitas, tamen non movetur in lapsu. Illic ver temporibus amœnatur, dies aspirat, et amicis flatibus temperies maritales pingues auras gravidat et imprægnat. Luxuriantur in frondibus luxu flexibili fœcunditas pronuba, ac virginei cortices gemmis rumpentibus vulnerantur. Non subornat et adulterat ramos fugitiva conceptio, nec proni fœtus adulterant uterum novercalem; sed cum aditus genitales irrumpunt, cognatæ sulcantur cicatrices. Illic maritalis aura violat flores, et amœnitas gravida rore tepido meditat. Illic semper copia est, ubi quod cupias, non est; cum nihil desit, omnia cupiuntur. Nata præsumunt, innata prægnantur, et quidquid nascitur plus est, et vetus est nihil. Paradisi copia non habet terminum; illic et mercatur et cœlum.

III. Sed cum hæc novum dominum rudis possessio salutaret, serpentinus livor momordit invidia, et cum apertius nocere non posset, celavit facinus in amore: «Eritis, » inquit, sicut dii, scientes bonum et malum¹. » O ingeniosa deceptio atque artifex homicidium; nam cum inter (2) amœna palatia domosque purpureas ludentem caneret ac deambulantem, ubi per frondeos porticus viridesque parietes nativa constructio suboleverat, et inter spatia virentium columnarum pendens umbrosa inflata amœnitas, ubi artifices rami frondesque flexibiles naturales cameras explicaverant, vidit, inquam, seduxit, decepit, occidit. O muneratio deceptrix, et præmium funerale! et quod Deus dederat, perdidit, neque quod promittebat diabolus accepit. Introduxit hostem sæculi in divina palatia debilis in-

¹ Gen. III, 5.

(1) Cod. *inflati*; qui potest capere capiat. — (2) Deest in cod. vox *inter*, quam requirit sensus.

quillinus, et in domiciliis cœlestibus barbari... (1) suscepit. Prædatur pomarium (2), possessor invaditur. Novum corruptelæ genus, nova proditiōis infamia! Dum seponitur pignus, remansit creditor nudus. Quibus ille artificiis decepit insontes, quos simplici subtilitate prostravit! Nunc caput occidere, nunc jactare cervices, nunc inflatum pectus erigere, nunc obvolutis artibus complicare, atque rotatis cursibus sua colla innectens, veneno frangere (5). Errabat in corde latronis simplicitas aliena, et ex ore venefico distillabat dulcedo mortifera.

IV. Pascitur de interitu viri cum fœmina subarans (4) inferos, seponit mortem. Tale præmium dederat conjugii, unde et maritus possit occidi. O summum malum atque acutissimum diaboli telum, mulier! Quæ sit fœmina, fratres, agnoscite, vel qualis sit audite. Mascipulum est animæ, latrocinium vitæ, suavis mors et dulcis interitus, malum libens, et sapida jugulatio: fœmina munerat inferos, et spoliat cœlos. Quanta calamitas rerum! Quomodo (5) non deciperet mundum, quæ peccare fecit et cœlum. Viscerium serpentis est fœmina: inde diabolus aucupatur. Execranda est mulier ista, dum decipit. O iterum recolenda, dum salvat: plus enim dedit gratiæ, quam doloris. Quod enim ipsa vulneraverat, ipsa iterum sanat. Licet Eva genuit mortem, sed tamen Maria peperit Salvatorem.

(1) Hic in cod. habetur vox, quæ non legi potest, nec intelligi. —

(2) Vide Serm. viii in Psal. cxviii, n. 1, et Enarrat. in Psal. xxxix, num. 4.

— (3) Cod. *frangebat*, minus bene. — (4) Cod. male *subarrant*. — (5) Cod. male *quando*, et paulo post *qui*.

SERMO II.

Quomodo Christus descendens de monte, leprosum ac servum centurionis sanavit. Matth. viii, 1-13.

Cod. x, Bibl. Ædil., ex cujus fol. 9 educitur hic sermo, longam complectitur seriem sermonum, qui nomen habent sancti Augustini, et sæpius sententiarum gravitate legenti placent. Sed beato Doctori nullatenus possunt tribui, cum evidentes habeant characteres, quibus recentiores ejusdemque auctoris fœtus demonstrantur: 1° in quibusdam citatur ipsemet Augustinus, ut videre est inter alia loca in sermone xxxi de Quadragesima infra, ubi vocatur ille organum Trinitatis et sanctitatis norma; 2° in eodem sermone auctor se Sigiberti compatriotam esse testatur, qui nullus alius videtur esse quam Sigibertus Gemblacensis, anno 1112 in suo monasterio defunctus; 3° locutiones habet nullo modo Augustinianas, et quæ ætatem recentiorum sapiunt, quales sunt numquid pro numquid non, sibi pro ipsi, guerra pro bello, etc.; 4° insurgit aliquando contra quædam vitia, tempore sancti Augustini non sæpe memorata, verbi gratia contra Simoniacam labem; 5° laudat scriptores Augustino multo recentiores, et præsertim in sermone de sancto Andrea memorat Avicennam medicum, qui non nisi anno 1037 mortuus est. Hinc Bandinius in suo Suppl. 1, coll. 25, cod. x, § 1, eos merito sancto Augustino abjudicat. Cum autem plura habeant, quæ doctrine ecclesiasticæ possint inservire, et aliunde nusquam stampati appareant, causæ religionis inservire credimus, illos in publicum emittendo.

Quod attinet autem ad sermonem præsentem, plura sunt quæ aliunde me deterrerent, quin hunc sancto Augustino tribuam, maxime autem quod multa appareant quæ cum Evangelio non satis concordant, qualia sunt illa ubi Regulum Syrum fuisse asserit, et pro filia postulasse, cum revera postulaverit pro filio, imo et Centurionem pro Christo fuisse lapidatum. Quanquam hæc fortasse possint amanuensium erroribus tribui, cum in pluribus codex deficiat. Locus ejus in Appendice post sermonem appendicis Maurinensis LXIX.

SYNOPSIS.

I. Leprosi fides. II. A Christo tangitur, ut discamus, pauperes honorare. III. Centurionis in servum misericordia. IV. Venit juxta Matthæum, misit juxta Lucam. V. Christus vadit ad pauperem, non ad divitem. VI. Leprosi et centurionis comparatio. VII. Fidem Centurionis miratur Christus. VIII. Conclusio per moralem adhortationem.

I. FRATRES dilectissimi, quando Christus voluit habitare inter homines, potentiam suæ virtutis ostendit, et in factis mysticis nostram credulitatem informavit: paucis Discipulis Dominus prædicaverat, necdum turbæ ad eum ascenderant, sed descendens de monte secutæ sunt eum turbæ multæ, vel ut (1) saturarentur, vel ut sanarentur, vel ut calumniarent. « Et descendens de monte infra turbas, et » ecce leprosus veniens clamando adoravit eum, dicens: » Domine, si vis, potes me mudare¹. » O quanta est, fratres, fides leprosi! audierat enim, « Quod virtus de illo » exibat et sanabat omnes²; » audierat, quod « Omnia fa- » cere poterat in cælo, et in terra, et in omnibus abyssis³; » audierat, quod, per Elisæum, Naamæn principem ipse Deus

¹ Matth. viii, 1, 2. — ² Luc. vi, 19. — ³ Psal. cxxxiv, 6.

(1) Cod. ut vel.

SERMO II, QUOMODO CHRISTUS DESCENDENS, ETC. 317
a lepra mundaverat⁴, quia sola voluntate omnia Deus fecit; ideo dicebat: « Domine, si vis, potes me mundare; » non oportet jubere, sed velle; quia in divinis non differt esse et posse; voluntatem enim tuam sequitur potestas; ergo, « Si vis, potes me mundare. » Videns utique Salvator fidem clamantis et voluntatem deprecantis, ait: Cum petas meam voluntatem, et ores eam adimplere, « Volo¹, » quia fidem et spem in te regnare video; ideo, Volo et jubeo; manum etiam appono; et ait Dominus alta voce: « Mundare². » Cum ait Salvator, « Volo, » se velle ostendit; cum autem ait: « Mundare, » imperando præcepit: cum extendit manum et tetigit eum, ostendit quia manum apposuit.

II. O Salvator, quare Leprosum tetigisti? numquid non immundus erat? numquid sola voce eum mundare non (1) poteras? Cur ergo, o Salvator, hoc fecisti, nisi ut superbiam meam ostenderes? Ideo non abhorruit carnem leprosi tractare, qui nec etiam inter bovem et asinum abhorruit reclinare. Quid ergo, o dives, qui pauperes fugis? cur infirmos despicias, cum Salvator leprosum tangere gratiose dignatur? Cogitate ergo, fratres, quod Angelorum Dominus, cælorum Rex descendit in mundum, ut leprosum tangeret; ac si diceret Dominus: Ecce tangere veni per humilitatem, qui vobis divitibus sordet per superbiam. Non ergo, fratres, sit vile servo quod facit imperator. « Qui » enim despicit pauperem, exprobrat factori ejus³, » et sequitur contextus (2): « Mundata est lepra ejus, et ivit mag- » nificans Deum. »

III. Quem centurio aspiciens, et eum mundatum videns, mox venit ad Jesum rogans et dicens: « Domine, puer meus » jacet in domo paralyticus, et male torquetur: et ait Jesus: » Ego veniam, et curabo eum. Et ait Centurio: Domine, » non sum dignus, ut intres sub tectum meum⁴. » Gentilis

¹ 4 Reg. v. — ² Matth. viii, 3. — ³ Ibid. — ⁴ Prov. xiv, 31, et xvii, 5. — ⁵ Matth. viii, 5-7.

(1) Deest non in cod.; sed sensu requiritur. — (2) Cod. male contextum.

quippe erat iste Centurio, centum etiam milites sub se habens; nullam etiam legem habebat, quæ ei condolere infirmo præciperet; et tamen dolet, non de filio, quia servus erat, non de milite, sed de servo. O christiane princeps, erubescere. Nam si vides servos infirmari, despicias, et tamen legem habes ut diligas, et expellis eos, ut canes de domibus tuis; et tamen omnino credis audire a Domino: « Infirmus fui, et non (1) visitasti me¹. »

IV. Ecce enim gentilis quam magnam curam habet de servo, quia misit seniores ad medicum animarum. Unde hæc, fratres, nisi quia gentilis et alienigena erat? Ideo, fratres, ad eum ausus non fuit accedere corpore, ut ait Lucas², sed fide tantum, rogans per seniores, ut sanaret servum ejus. Jesus autem ibat cum illis. Cum autem Jesus non longe esset a domo, misit ad eum Centurio amicos dicens: « Domine, noli vexari, noli accedere amplius; non enim sum dignus ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo » et sanabitur puer meus³; » et tamen rogaverat ut veniret. Sed hoc non dicebat de adventu corporis, sed de accessu commiserationis; et seniores intellexerant forsitan de accessu corporis. Rogaverunt etiam eum Judæi dicentes: « Dignum est, ut illi hoc (2) præstes; diligit enim gentem » nostram, et synagogam nobis (5) ædificat⁴. » Notate verba istius Gentilis; intinaverat enim tres passiones servi: primam, quia jacebat; secundam, quia paralyticus; tertiam, quia male torquebatur: puer ergo jacebat in domo. Et quare hunc non attulisti, o Centurio, sicut et alii qui paralyticum in lecto attulerunt? Respondere potest, quia, Tantam fidem in Christo (4) habebam, quod omnia credebam, quod essent nuda et aperta sibi, et ipsum per potentiam ubique præsentem (5) esse non dubitavi. Itaque, fratres, mittit dicendo, quod puer in domo jacet, ac si diceret: Non oportet ut ad te efferam.

¹ Matth. xxvi, 35-39. — ² Luc. vii, 3. — ³ Ibid. 6. — ⁴ Ibid. 4, 5.

(1) Negatio videtur abundare. — (2) Cod. male *eum*. — (3) Legendum potius *ædificavit*. — (4) Cod. male addit *non*. — (5) Id. male *præsens*.

V. Cur ergo Dominus ait: « Veniam et curabo eum¹; » eum non pelat adventum ejus. Regulus quidam erat, cujus filius infirmabatur Capharnaüm, qui Jesum rogabat, ut descenderet et sanaret filium ejus; et ait Dominus: « Vade, » filius tuus vivit². » Ad servum autem non petentem Salvatoris adventum, voluit venire; ad filium regis persuadentis noluit Salvator descendere. Quare hoc, fratres? Quia « Non est » personarum acceptio apud Deum³. » Nos honoramus divitias, et divites, dum moriuntur, quorum animæ forsitan in inferno jam cruciantur: honorare volumus eorum corpora ultra modum; ad eos etiam infirmantes sine fine concurrimus, sed ad pauperes ire abhorremus. Ecce Rex ad servum Centurionis non differt ire, sed ad filium regis ire contemnit. Quare hoc? nisi quia divites omnia de jure bona juste eis habere apparet superbia divitiarum inflati (1). Venerat tamen salvare tam divites, quam pauperes. Pauper etiam Christus fuit, et pauperes dilexit, ut et nos pauperes et paupertatem amemus. Voluit ergo Dominus ire ad servum, sed Centurio clamat ne accedat, quia non æstimat se dignum, Christum in domo recipere, tum quia Gentilis, tum quia alienigena, tum quia miles et sanguinem proximi effuderat, tum quia concubinas tenuerat, tum quia cunctis bonis privatum se præsenarat; ideo bene dicebat: « Non sum dignus. » Et ecce, fratres, dicendo, « Non sum dignus, » dignus efficitur. Discite, fratres, a Centurione, dum corpus dominicum recipere debetis, dicere corde et verbo: « Domine, non sum dignus, ut intres » sub tectum meum, sed tantum dic verbo, et sanabitur » puer meus (2). »

VI. Comparemus ergo utrumque simul, o fratres, Centurionem et Leprosum. Videamus, cum utriusque fides magna

¹ Matth. viii, 7. — ² Joan. iv, 50. — ³ Rom. ii, 11.

(1) Sic cod, quem corrigere non præsumpsimus. Forte legendum: *Quare hoc? quia divitem. Omnia divitibus bona juste habere apparet superbia divitiarum inflatis*. — (2) Forte *anima mea*.

esset, quæ major fuisset. Ait enim Leprosus : « Domine, si vis, potes me mundare. » Et Centurio ait : « Domine, dic tantum verbo, et sanabitur puer meus. » Orat Leprosus voluntatem, et ille jussionem. Subtilius considerat divinam potentiam, qui sola voluntate credit esse potestatem; majorem fidem habet qui non solum confidit in jussione vel visione, sed in sola voluntate; et tamen magna est fides Centurionis et mirabilis; ait enim : Credo quod verbo tuo poteris sanare. « Ego enim, inquit, sum homo habens sub me milites, et dico huic : Vade et vadit, Veni et venit¹, » et mihi homines obediunt, qui sum homo; tu vero, qui Deus es, multo magis. Angeli et natura tibi solo verbo obediunt; omnia enim potes; ideo dic, et fiet.

VII. « Et audiens hoc, Jesus miratus est; » hoc est, mirari visus est; « et sequentibus se ait : Non inveni tantam fidem in Israël². » Judaicus enim populus me facere vidit miracula, et ait : « In Beelzebub ejicit dæmonia³; » princeps etiam Syrus (1) ille, Domino (2) petens sanitatem pro filia (4), non dixit : « Dic verbo, » sed ait : « Veni velociter, » antequam filia moriatur⁴. » Doctor Israël de fidei (3) sacramenti audiens, ait : « Quomodo potest hoc fieri, ut quis nascatur denuo²? » Maria et Martha Domino dixerunt : « Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus⁴; » quasi non absens potuisset (4) sanare eum, sed tantum si fuisset præsens; ideo ait Dominus : « Non inveni tantam fidem in Israël; ideo fiat tibi sicut credidisti; et sanatus est puer in illa hora⁴; » primo anima, postea corpore. Et ecce Centurio Deum magnificando, dimissa mundana militia, recurrit ad Jesum osculando pedes Jesu in foro et magnificando Jesum; et sic post Domini et Stephani mor-

¹ Matth. viii, 9, et Luc. vii, 8. — ² Matth. viii, 10, et Luc. vii, 9. — ³ Matth. xii, 24. — ⁴ Joan. iv, 49. — ⁵ Id. iii, 3, 4. — ⁶ Id. xi, 21-32. — ⁷ Matth. viii, 13.

(1) Non legitur in Evangelio illum fuisse Syrum. — (2) Cod. habet nomine, sed male. — (3) In Evangelio mentio est de filio, non de filia. Forte per amanuensis errorem. — (4) Cod. male fide. — (5) Cod. minus bene potuisset... fuisses.

SERMO II, QUOMODO CHRISTUS DESCENDENS, ETC. 321
tem, efficitur martyr gloriosus, et velut alter Stephanus, pro Christi nomine lapidatur (1).

VIII. Et postquam voluit inter homines conversari, turbæ multæ secutæ sunt eum¹, quia vestigia Domini mutata sunt (2). Veniat ergo si quis leprosus est in turba fidelium. Lepra enim, fratres, quid aliud quam peccata mortalia significat, quibus anima nostra maculata efficitur? Si ergo aliquis vestrum leprosum se esse discernat, ad Medicum sine mora recurrat, et dicat : « Domine, si vis, potes me mundare². » Præceptum enim erat in Lege antiqua, ut si aliquis leprosus esset, poneretur extra castra, et si sanatus esset ab aliquo Propheta, cum Deo duce, ostenderet se sacerdoti. Numquid et non (3) sic hodie, fratres, anima peccatorum rea (4) extra Ecclesiam ponitur, et per sacerdotem se ipsam peccatricem ostendens, in Ecclesia recipitur sana? Invitat etiam nos Dominus ad humilitatem, cum servum Centurionis visitare cupit. Non ergo pauperes despiciamus, quia inter pauperes Dominus honoratur. Facite ergo vobis, o divites, tales amicos; suscipite pauperes, « Ut recipiant vos in æterna tabernacula³, » adjuvante Domino nostro in sæcula sæculorum. Amen.

¹ Matth. viii, 1. — ² Ibid. 2. — ³ Luc. xvi, 9.

(1) Non memini me legisse apud antiquos Centurionem pro Christo fuisse lapidatum. — (2) Sic cod. paulo obscurius. Videtur hic scriptor ad priora redire, et loqui de Christo, non de Centurione. Unde hoc ad lineam posui mus. — (3) Deest negatio in codice, sed sensu exigitur. — (4) Cod. reus... se ipsum peccatorem... sanus.

SERMO III.

De Verbis Evangelii secundum Matthæum : *Cum intrasset Jesus Jerosolymam, commota est universa civitas dicens : Quis est hic? Populi autem dicebant : Hic est Jesus propheta a Nazareth Galilææ. Et intravit Jesus in templum Dei, et ejecit omnes vendentes et ementes de templo, etc. Matth. XXI, 10-12.*

Duo codices hunc sermonem representant in Bibl. Laurent., nempe : 1° Plut. XVII, cod. xxxvi, fol. 66 b ; 2° Plut. XXI, cod. x, fol. 115. Prior nomen sancti Augustini præfert ; posterior autem venerabilis Bedæ presbyteri ; propter quam codicum divergentiam non ausi sumus illum sancto Augustino adscribere, licet eo minime sit indignus ; maxime cum in simoniacos invehatur, quod magis congruit sæculo in quo Beda vivebat, quam sancti Doctoris temporibus. Locus ejus in appendice post sermonem appendicis Maurinensis LXXIII.

SYNOPSIS.

I Contra vendentes res sacras aut eas ementes. II. Cor nostrum, sancti Spiritus templum, mundandum accuratius. III. Pia exhortatio ad virtutem.

I. Cum ingressus fuisset in templo Judæorum Dominus, et Salvator noster, et vidisset illic negotiationem illicitam exerceri, id est, vendentes oves et boves, atque colum-

bas, et nummularios sedentes, id est, omnia animalia quæ opus fuerunt ad sacrificandum in templo Domini (1), fecit flagellum de funiculis, et tantam multitudinem hominum ejecit de templo, dicens : « Scriptum est : Domus mea domus » orationis vocabitur ; vos autem fecistis eam speluncam latronum¹. » Templum enim Dei spelunca facta latronum, qui lucra terrena et illicita, non etiam spiritualia in animarum salutem sectantur (2) ; cultusque ejusdem religionis (3) eo modo non tam cultus Dei est, quam iniquæ negotiationis occasio. Nam quotidie ingreditur Jesus in templum suum, id est, in sanctam Ecclesiam, et ejecit omnes vendentes gratiam Dei de Ecclesia, episcopos (4), presbyteros, diaconos, omnesque ecclesiasticos, necnon et laicos ; quia unius criminis habentur pariter Dei dona vendentes et ementes ; quia scriptum est : « Gratis accepistis, gratis date². » Cathedras quoque columbas vendentium evertit, ut honor quoque sacerdotalis auferri ab eis doceret, qui pro terrena mercede opus Dei faciendum existimant.

II. Quod (5) igitur de ecclesiasticis diximus, hoc unusquisque de se intelligat. Dicit enim Apostolus : « Vos estis » templum Dei vivum, et Spiritus sanctus habitat in vobis³. » Non sit in domo pectoris tui (6) negotiatio illicita. Nil boni quod facimus vel facere possumus, adjuvante Domino, appetitu jactantiæ faciamus, non terreni lucri concupiscentia, non malarum cupiditate rerum, ne ingrediatur Jesus iratus et rigidus, et non aliter emendet templum suum, nisi flagello adhibito, id est, correptione gravissima. De spelunca latronum, id est, de habitaculo dæmonum per visum iniquæ cupiditatis (7), et de domo negotiationis, id est, de corde terreni lucri inhiante, suæ faciat domum habitacionis. Unde quia paucorum est tam solida fortitudo, ut nulla

¹ Matth. XXI, 13. — ² Id. x, 8. — ³ 2 Cor. VI, 16.

(1) Codd. addunt *et*, quod videtur abundare. — (2) Cod. x *sectatur*. — (3) Id. *regionis*. — (4) Id. addit *et*. — (5) Codd. *quid*. — (6) Deest vox *tui* in cod. x. — (7) Sic cod. Forte *per nisum*. Hæc difficile intelliguntur.

perturbatione (1) quatiantur delicti, sanandis vulneribus quibus humana infirmitas sauciatur diligens est (2) adhibenda curatio. Unde dicit Scriptura : « Quis enim gloriatur » castum se habere cor, aut mundum se esse a peccato ¹. » Omnes sibi intelligant delictorum indulgentiam, et reparationis suæ necessariam sibi esse medicinam. Nemo ergo est tanta firmitate (3) suffultus, ut de justificatione sua debeat esse securus. Utamur igitur, dilectissimi, saluberrimi temporis venerabilibus institutis, et sollicitiori cura cordis nostri specula tergamus. Quantumlibet enim caste et sobrie mortalis hæc vita ducatur, quodam tamen pulvere terrenæ conversationis aspergitur; et nitor mentium ad Dei imaginem conditarum non ita a fumo totius vanitatis alienus est, ut nulla possit sorde fuscari, et non semper indigeat expoliri. Quod si etiam cautissimis animis necessarium est, quanto amplius est iis expetendum, qui tota negligentius transierint (4); quos charitate debita commonemus, ut confugiamus omnes ad præsentem ubique misericordiam Dei, et digna se confessione, cum observantia mandatorum Dei cunctorum, corda (5) sanctificent.

III. Mitescat sævitia; mansuescat iracundia; remittant sibi omnes culpas invicem suas, ne exactor sit vindictæ, qui petitor est veniæ. Dicentes enim : « Dimitte nobis debita » nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris, » durissimis nos vinculis colligamus, nisi quod profiteamur, impleamus. Clementes autem et mites animi (6) largitas decet. Nihil enim est dignius quam (7) ut homo sui sit auctoris imitator, et secundum modum propriæ facultatis divini sit operis executor. Nam cum aluntur esurientes, vestiuntur nudi, soventur infirmi, nonne auxilium Dei ma-

¹ Prov. xx, 9.

(1) Sic cod. x; desunt in cod. xxxvi hæc verba : *Ut nulla perturbatione.* — (2) Ambo codd. male *se.* — (3) Cod. x male *tanta infirmitate.* — (4) *Id transierunt.* — (5) Cod. x male *si corda sanctificent;* qui et pessime paulo post *mitescant... mansuescant.* — (6) Codd. male *animo.* — (7) *Iid. dignus quia.*

SERMO IV, QUOMODO JESUS EJECIT DÆMONIA. 325
nus explet ministri (1), et benignitas servi munus est Domini. Et merito Deo gratiæ referuntur de pietatis officiis, cujus opera videntur in famulis. Propter quod ipse Dominus Discipulis suis ait : « Sic luceat lumen vestrum coram » hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent » Patrem vestrum qui in cœlis est ¹; » quod ipse præstare dignetur, qui vivit et regnat Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO IV.

Quomodo Jesus ejecit dæmonia. Luc. xi, 14-28.

Idem dicendum de hoc sermone ac de omnibus qui educuntur ex Bibl. Ædil., cod. x, ubi hic legitur fol. 15 b. Ponatur in appendice post sermonem appendicis Maurinensis LXXXV.

SYNOPSIS.

I. Quid sit Beelzebub, et de eo Salvatoris responsio. II. Obsessus a diabolo est peccator. III. Adhortatio ad recurrendum Deo.

I. Sicut in mane audivimus, fratres, quod Dominus hodierna die multa Judæis ostendit : primo obsessus a diabolo ², qui ante obsessionem mutus erat et cæcus, liberatur : et tria fecit in uno, diabolum expulsit, muto loquelam et cæco visum donavit; quid igitur mirum, si « Miratæ » sunt turbæ ³? » Sed quia hoc miraculum negare cœperunt, ideo murmurare cœperunt, dicentes : « In Beelzebub principem dæmoniorum ejecit dæmonia ⁴. » Hic autem ortum

¹ Matth. v, 16. — ² Luc. xi, 14, et Matth. xii, 22. — ³ Luc. xi, 14. — ⁴ *Ibid.* 15.

(1) Codd. male *ministris.*